

Dokumentārā mantojuma izplatīšana un integrēšana informācijas kanālos

Oskars Java, Vidzemes Augstskolas doktorants

Pētījumu mērķi

ViA doktorantūras students Oskars Java projekta “Dokumentārā mantojuma izpētes nozīme, veidojot sinerģiju starp pētniecību un sabiedrību” ietvaros pēta informācijas izplatības īpatnības Latvijā, lai meklētu kanālus, kuros integrēt projekta rezultātus, lai plašākai sabiedrībai tos būtu vieglāk un ērtāk atrast. Ja mērķa grupas netiek sasniegtas, pētnieku pūles, kas veltītas to radīšanai, ir veltas, līdz ar to var teikt, ka informācijas izplatīšana ir vienlīdz svarīga tās radīšanai.

Teorētiskās atziņas literatūras pārskats

Lai jaunatklātās vēstures slāņi un stāsti sasniegtu plašāku auditoriju, to nepieciešams izplatīt. Izplatīšana kalpo trim atšķirīgiem mērķiem: informēšanai, izpratnes radīšanai un rīcības veicināšanai. Efektīva informācijas izplatīšana apmierina visus trīs mērķus [1].

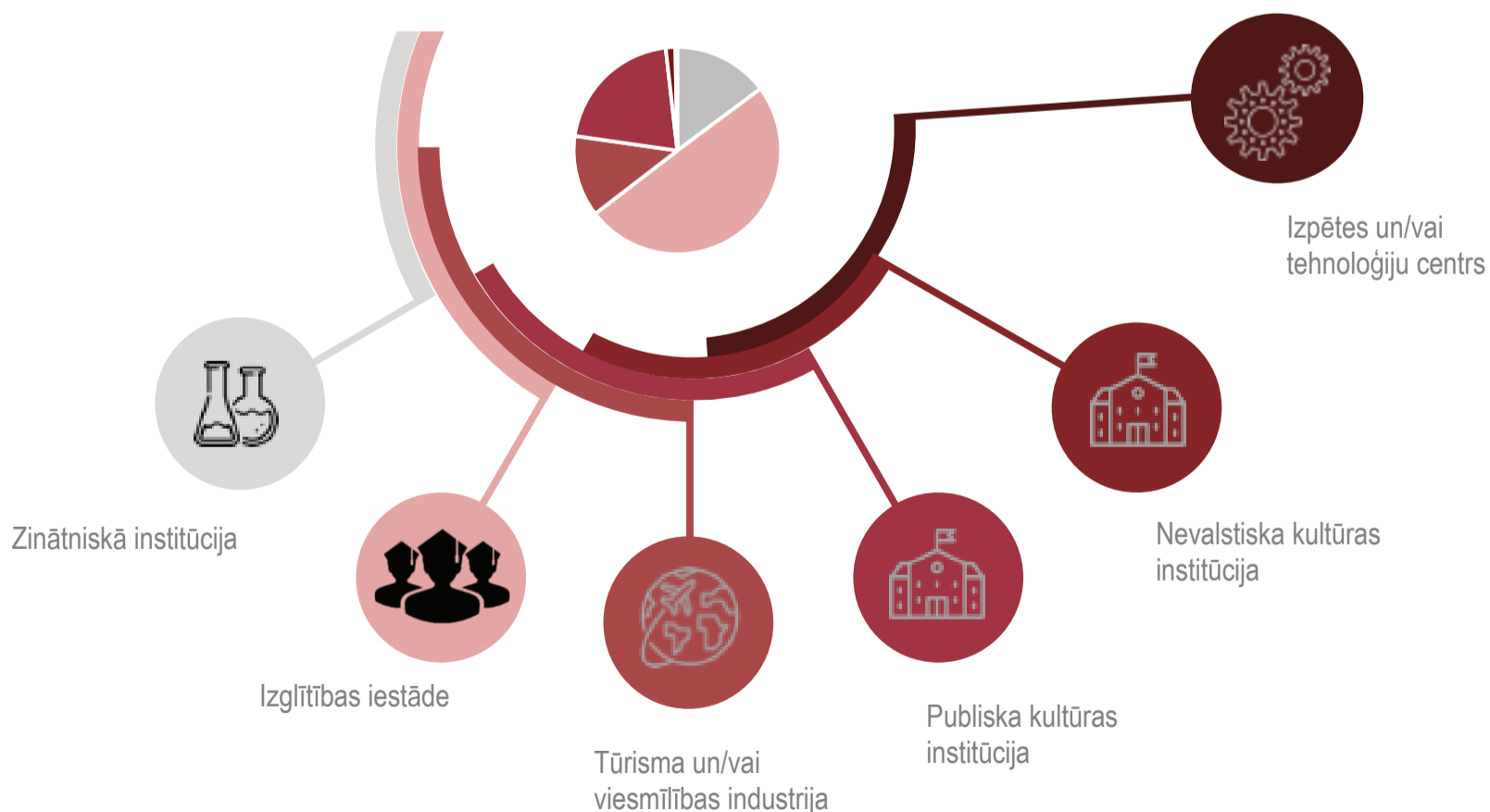
Jāpatur prātā, ka no jaunradīto zināšanu izplatīšanas iegūst ne tikai mērķa grupas, kā to patērētāji, bet arī pati organizācija, ja tā plašākai sabiedrībai tiek parādīta kā autors [2], līdz ar to ir svarīgi uz visiem projekta laikā jaunradītajiem produktiem norādīt vizuālo identitāti. Tas nozīmē ne tikai jaunu zināšanu radīšanu, bet to radīšanu jaunā veidā

ar augstāku pievienoto vērtību, lai dokumentāro mantojumu būtu iespējams integrēt lokālajā plānošanā, tūrisma programmās un citur. 21.gadsimta bibliotēkas sniedzas ārpus to sienām, piedāvājot tiešsaistes brīvpiekļuves informāciju, nodarbojoties ar viedajiem interneta koplietošanas rīkiem un sociālās komunikācijas tīkliem [3]. Savukārt 21.gadsimta bibliotēkas pakalpojumu un resursu lietotājs nav tikai lasītājs un izzinātājs, viņš ir arī digitālā satura radītājs [4], kurš var kalpot kā tilts starp bibliotēku un plašāku sabiedrību, tādējādi veicinot dokumentārā mantojuma sinerģiju starp pētniecību un sabiedrību.

Pētījuma dizains un metodes

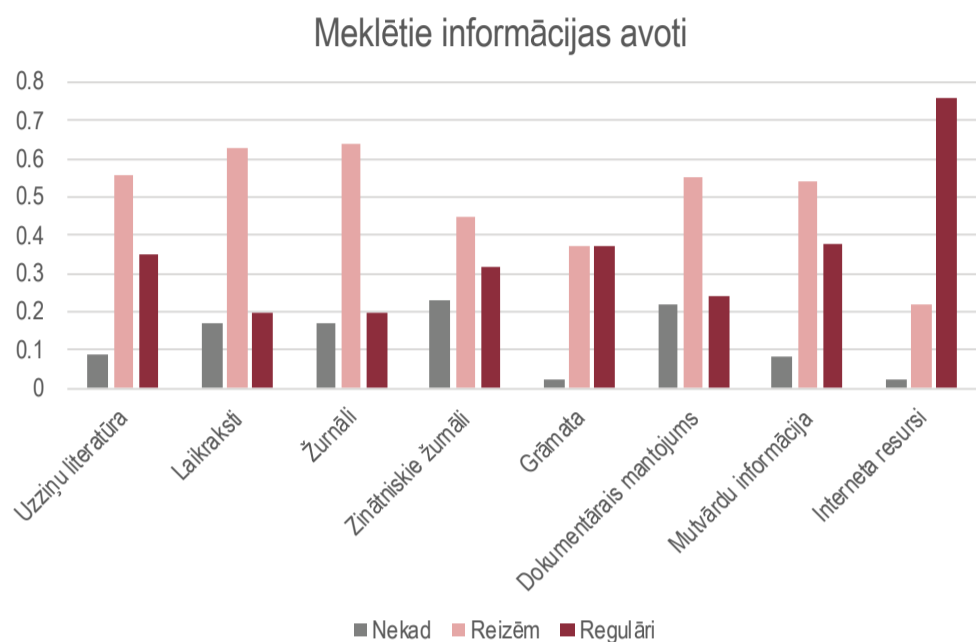
Pēc zinātniskās literatūras izpētes, kurā tiek apskatīta labākā prakse, kā citur pasaulē bibliotēkas izplata informāciju plašākai sabiedrībai, darba autors veic mērķa grupu aptauju. Pēc mērķa grupu attieksmju

noskaidrošanas tiks veikta padziļināta lietotāja pieredzes izpēte, izmantojot Tobii acu skatiena izsekošanas iekārtu.

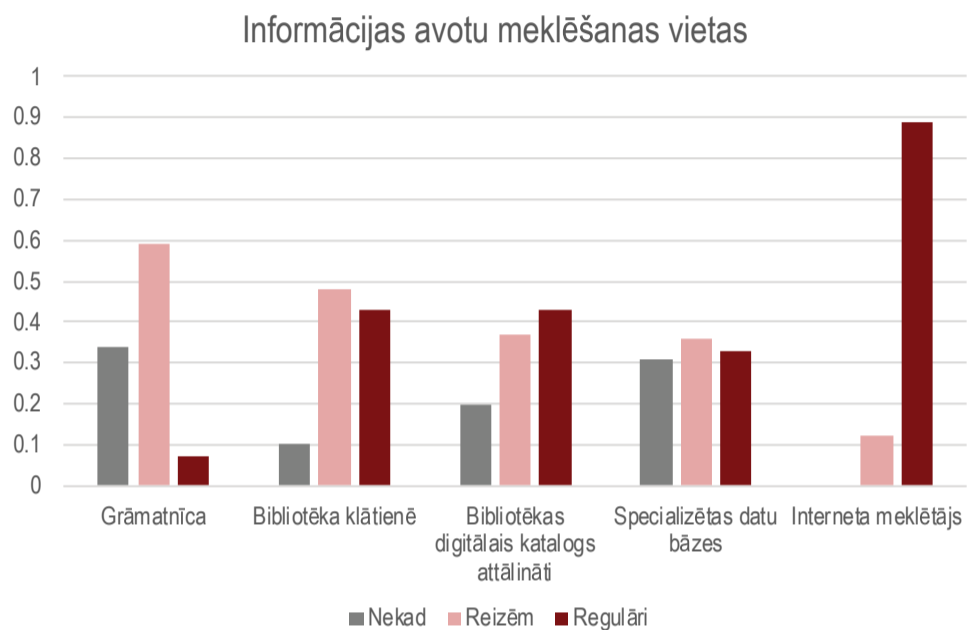

Sākotnējie rezultāti

Lai arī anketēšana nav noslēgusies, ir novērojamas atsevišķas tendences. 35% respondentu regulāri informāciju meklē grāmatās, tomēr vairums, 76% respondentu, kā informācijas resursu regulāri izmanto interneta resursus (mājas lapas, blogus, sociālos tīklus u.c.).

43% respondentu informācijas avotus meklē klātienē bibliotēkās, kamēr tāds pats skaits respondentu skaits tos meklē arī bibliotēku interneta resursos. 89% respondentu atzīmēja, ka regulāri izmanto interneta meklētāju kā, piemēram, Google, lai meklētu informācijas avotu, kas saturētu interesējošo informāciju, kas apliecina, ka bibliotēku resursos iekļautajai informācijai būtu jābūt viegli atrodamai arī izmantojot Google meklētāju, kas veicinātu drošicamas informācijas izmantošanu plašākā sabiedrībā.

LNB interneta resursus regulāri izmanto tikai retais, bet respondenti reizēm izmanto enciklopedia.lv (59%), zudusilatvija.lv (48%), periodika.lv un kartes.lv (43%). Respondenti komentāros bieži atzina, ka interesējošās informācijas meklēšanu atvieglotu Latvijas datu bāzu integrācija vienā meklētājā, ko apstiprina biežās atzīmes, ka par vairumu LNB interneta resursiem respondenti dzird pirmo reizi. Respondenti komentāros bieži norāda, ka ir grūtības ar pareizo atslēgas vārdu izvēli, kas palīdzētu ātri atrast meklēto. Vienotā meklētājā mašīnmācīšanās algoritms klientu veiksmīgāk novirzītu pie meklētās informācijas.

Izstrādāts un iesniegts zinātniskais raksts

LNB interneta resursus regulāri izmanto tikai retais, bet respondenti reizēm izmanto enciklopedia.lv (59%), zudusilatvija.lv (48%), periodika.lv un kartes.lv (43%). Respondenti komentāros bieži atzina, ka interesējošās informācijas meklēšanu atvieglotu Latvijas datu bāzu integrācija vienā meklētājā, ko apstiprina biežās atzīmes, ka par vairumu LNB interneta resursiem respondenti dzird pirmo reizi. Respondenti komentāros bieži norāda, ka ir grūtības ar pareizo atslēgas vārdu izvēli, kas palīdzētu ātri atrast meklēto. Vienotā meklētājā mašīnmācīšanās algoritms klientu veiksmīgāk novirzītu pie meklētās informācijas.

Izmantotie avoti

- [1] Ordoñez, M., & Serrat, O. (2017). Disseminating Knowledge Products. In O. Serrat, Knowledge Solutions. Tool, Methods, and Approaches to Drive Organizational Performance (pp. 871-878). SpringerOpen. doi:10.1007/978-981-10-0983-9_97
- [2] McGrath, B. (2016). A Guide to Ensuring Wide Dissemination and Lasting Impact for Your Research. New York: The Atlantic Philanthropies.
- [3] Tait, E., Matzoukou, K., & Reid, P. (2016). Libraries for the future: the role of IT utilities in the transportation of academic libraries. Palgrave Communications, 2, 1-9. doi:10.1057/palcomms.2016.70
- [4] Fu, Y. (2019). Exploring User Experience on Mobile Library Services by Cognitive Mapping. CHIIR '19 (pp. 397-340). Glasgow: the Association for Computing Machinery. doi:10.1145/3295750.3298968